

Faktablad och skötselråd gällande groddjursfamiljen *Dendrobatidae*

Det här faktabladet avser grodor i de släkten tillhörande familjen *Dendrobatidae* som är relevanta för SDS. Nedanstående tabell visar vilka släkten faktabladet omfattar, och arternas typiska vuxenstorlek och livslängd. Det bör noteras att den angivna livslängden är en försiktig uppskattning. Det finns inga vetenskapligt säkrade uppgifter om dendrobatidernas normala livslängd. Erfarenheterna i hobbyn visar att grodorna i vissa fall kan bli betydligt äldre än tabellen visar.

Släkte	Storlek	Livslängd
<i>Adelphobates</i>	2-4 cm	10 år
<i>Ameerega</i>	2-5 cm	10 år
<i>Dendrobates</i>	2,5-6 cm	15 år
<i>Epipedobates</i>	1,5-2,5 cm	7 år
<i>Excidobates</i>	2-3 cm	7 år
<i>Hyloxalus</i>	2-3 cm	10 år
<i>Oophaga</i>	2-4 cm	15 år
<i>Phyllobates</i>	2-5 cm	6 år
<i>Ranitomeya</i>	1,5-2,5 cm	5 år

Alla arter i dessa släkten är upptagna i CITES Appendix II

Beskrivning

Dendrobatiderna, även kallade pilgiftsgrodor, kommer från de syd- och mellanamerikanska regnskogarna. De är dagaktiva djur som, beroende på art, lever på marknivå eller på buskar och träd. För deras skötsel i terrariet är denna skillnad dock av mindre stor betydelse ty alla pilgiftsgrodor gillar att klättra och även en höjd på 2 m måste anses som marknivå i det här sammanhanget.

Alla pilgiftsgrodor är i någon utsträckning territoriella, främst mot det egna könet. Man bör därför helst hålla djuren parvis. Det bör i normalfall inte heller hållas olika arter i ett och samma terrarium.

I naturen producerar en del arters hudkörtlar mycket starka gifter som traditionellt användes i Colombia till att förgifta blåsrörspilarna (varav det svenska namnet pilgiftsgroda). Pilgiftsgrodorna tappar sin giftighet då de hamnar i fångenskap vilket man tror beror på att de inte längre via fodret får i sig ämnena som krävs för att de ska kunna producera giften. Att hantera grodorna med händerna är därför farligare för grodan än för människan. Om du behöver beröra grodorna vid något tillfälle, vilket bör undvikas, hantera alltid grodorna varsamt och med rena händer. Använd ev. obehandlade plast eller gummihandskar (utan kalk) och tvätta händerna även efteråt.

Många arter förekommer i naturen i en rad olika lokalvarianter ("morfer") som skiljer sig från varandra främst utseendemässigt men även med tanke på värmebehov och andra aspekter. Vi i pilgiftshobbyn vill bevara och studera dessa naturliga varianter. Det är därför viktigt att inte blanda arter inom samma släkte eller olika lokalvarianter av en och samma art, för att undvika hybrider.

Dendrobatider lägger sina ägg på land. Alla tar på det ena eller andra sättet hand om sina ägg och yngel, åtminstone genom att hålla dem fuktiga och transportera ynglen till lämpliga vattensamlingar efter kläckning. Sådana vattensamlingar kan t.ex. vara kokosnötskal, bromeliornas bladaxiller eller filmburkar. *Oophaga*-arterna och några *Ranitomeya*-arter (som *R. imitator*, men även t.ex. *R. flavovittata*) går ett steg längre genom att regelbundet mata sina yngel med obefruktade foderägg.

Pilgiftsgrodor är aktiva året runt men mår bra av en "torrperiod" på ca 2 månader där luftfuktigheten sänks till 60-80 % mot normala 75-100 %.

Terrariet

För de mindre arterna av släktet *Ranitomeya* räcker normalt ett terrarium med en bottenyta på 40x40 cm eller ännu mindre. För de större arterna rekommenderas minst 50x50 cm. I princip gäller att ju större desto bättre, dock kan det i ett mycket stort terrarium vara svårare att skapa en tillräckligt hög fodertäthet. Terrariet får självklart inte uppvisa några springor som är tillräckligt stora så att grodorna kan ta sig ut. Se dessutom till att de inte kan krypa in bakom bakgrunden e.dyl., eftersom de kan dö om de inte lyckas ta sig ut igen.

Man bör välja ett terrarium som kan tillgodose grodans krav på luftfuktighet och temperatur. Hög luftfuktighet i terrariet är ett måste, vilket lättast uppnås genom att man sprayar med vatten flera gånger om dagen. Stora vattendelar

behövs inte. Om en sådan finns bör man se till att grodorna lätt kan lämna vattnet ifall de skulle ramla i. De kan visserligen simma men tröttnar fort och kan då drunkna ifall de inte hittar vägen ur vattnet.

Temperaturen ska ligga runt 24 grader på dagen och ett par tre grader lägre på natten. Arter eller lokalvarianter som kommer från höglandsområden vill normalt ha något lägre temperaturer samt större skillnad mellan dag och natt. Djur från låglandsområden brukar må bättre av lite högre temperatur. Notera att detta kan variera från art till art, beroende på vilken lokalvariant det handlar om.

Eftersom det är svårt att veta vilket den optimala luftfuktigheten och temperaturen är ska man helst se till att skapa olika mikroklimat i terrariet. Detta sker automatiskt i ett högre terrarium (50-60 cm eller högre) med olika växter som ger skugga och både torrare och fuktigare ställen. Grodorna är duktiga på att söka sig till de ställen de trivs på.

Belysning

Den naturliga dygnsrytmen nära ekvatorn är 12/12. Grodorna behöver inte starkt ljus för att trivas men bra belysning är ändå att föredra både för växternas skull och eftersom vi vill kunna se grodorna. Vid bra belysning är det extra viktigt att se till att grodorna har gömställen och lämpliga växter för att ta skydd. UV-ljusets värde och effekt är omdiskuterad. Några är övertygade om att UV ger bättre färger och bättre överlevnad hos yngel, men funktionen är oklar. Vi vet inte om grodorna ser UV, och gör de det kan det betyda att de ser bytesdjur osv på ett helt annat sätt än vi gör. Viktigt är dock att inse att grodor inte är ökendjur, dvs det ska i så fall vara jämförelsevis lite UV.

Föda

Man brukar mata grodorna i stort sett varje dag, så mycket att några enstaka foderdjur finns kvar vid nästa matning. Äldre och större grodor räcker det att mata varannan dag om de får ordentligt varje gång. Standard är bananflugor, hoppstjärtar, ärtbladlöss och tropiska gråsuggor. De flesta arterna klarar inte mat som är större än några få millimeter. Bananflugor är produktiva och enkla att odla, men de är inte ett särskilt bra foder och bör kompletteras med t.ex. hoppstjärtar. Hoppstjärtar behövs dessutom för att föda upp nymetamorfoserade grodor. Bananflugor bör skakas i kalk- och vitaminpulver vid varje matning.

Om man lyckas etablera en population av hoppstjärtar och gråsuggor i terrariets bottensubstrat är det mycket värdefullt för grodornas välmående. På sommaren är det en bra idé att ofta mata med s.k. ängsplankton som kan fångas med en fjärlshåv på ängar och gräsmattor, eller man klipper av kvistar med bladlöss på. Se bara till att inte råka ut för foderdjur som kan ha kommit i kontakt med bekämpningsmedel e.dyl.

Om du inte via andra källor har säker tillgång till lämpligt foder är det mycket viktigt att du får igång bra fungerande odlingar av olika foderdjur ett bra tag innan du skaffar grodor. Grodorna beror mycket mer än reptiler på i stort sett jämn tillgång till mat. Om det ändå av någon anledning skulle bli kris, vänd dig till SDS, lämpligen via forumet på <http://www.pilgift.se>.

Sjukdomar

Identifiering av sjukdomar på grodor är svårt och man bör konsultera en expert när man upptäcker tecken på sjukdom som inte har någon uppenbar fysisk orsak. Pilgiftsgrodor är i synnerhet utsatta för chytridsvampen *Batrachochytrium dendrobatidis* som hotar grodarter jorden runt. Nya grodor bör hållas i ett enklare karantänterrarium under minst en månad innan de flyttas till ett terrarium där det redan finns andra grodor.

Förflyttning av grodor

För att fånga in en groda används lämpligen något upp och nervänt plastglas som man utan att skrämma grodan långsamt sätter över den. Hantera grodan försiktigt i enlighet med det som nämnts ovan. Lämpliga transportbehållare är små plastburkar med fuktigt hushållspapper och lite växter eller löv som ger grodan en säkerhetskänsla. Detta är viktigt framför allt i samband med utställning på mässor osv. Se till att temperaturen inte sjunker eller stiger för mycket under transporten. Omställningen efter en längre transport underlättas genom att man försiktigt öppnar transportbehållaren och ställer den i grodans nya hem. Låt den stå där över natten, så att grodan själv kan kliva ut när den känner sig trygg.

Boktips

Läs gärna mer om pilgiftsgrodor i boken: *Poison frogs. Biology, Species & Captive Husbandry* av Lötters, Jungfer, Henkel, Schmidt. Chimaira 2007.